

# Janusz Limon: „Pomyłka lekarska” Tadeusza Różewicza

Julia Danielak w eseju *Tadeusz Różewicz czyta Brunona Schulza. Materialne ślady lektury*<sup>1</sup>, przeprowadzając analizę marginalną należących do poety książek Schulza, w *Nocy wielkiego sezonu* natknęła się na następujący fragment: „Każdy wie, że w szeregu zwykłych, normalnych lat rodzi niekiedy zdziwaczały czas ze swego łona lata inne, lata osobliwe, lata wyrodne, którym jak szósty, mały palec u ręki, wyrasta trzynasty, fałszywy miesiąc”. Różewicz napisał na marginesie jeden wyraz: „Kafka”, sugerując, że w książkach Kafki znajduje się także opis takiej wady rozwojowej palców. Dodatkowe palce u rąk i stóp są stosunkowo częste i – nie wnikając w szczegóły tych wad – wiadomo, że dziedziczy się je autosomalnie dominująco. Wady te nazywane są wielopalczastością lub polidaktylią. Wymieniony powyżej dodatkowy mały palec jest przykładem takiej wady.

Idąc „tropem” sugestii poety, że w twórczości Kafki znajduje się podobna wada palców, Danielak przejrzała jego teksty i stwierdziła, że nieomal wszystkie palce, które on opisuje, „wydają się zwyczajne”. Poza jednym wyjątkiem znalezionym w *Procesie*. Otóż pani Lena, która pokazuje K. swoją „ładną łapkę”: „Rozgięła u prawej ręki palce, środkowy i serdeczny, łącząca je skórka sięgała aż prawie do górnego zgięcia krótkiego palca”. Jest to także wada rozwojowa palców polegająca na połączeniu dwóch albo większej liczby palców skórą, a nawet kościorostem. Wada ta nazywana jest syndaktylią i dziedziczy się podobnie jak polidaktylia, czyli autosomalnie dominująco. Są to różne wady rozwojowe palców u człowieka. A zatem Różewicz wskazał na inną wadę. To nie są, jak napisała Danielak, „rozszałałe wyobraźnie Schulza i Kafki”, gdyż polidaktylia i syndaktylia palców są dziedzicznymi wadami rozwojowymi człowieka. Osoba z wadą ma pięćdziesięcioprocentowe szanse przekazania potomstwu nieprawidłowego genu. Obie wady mają różną ekspresję i często są proste w chirurgicznym leczeniu.

---

1 Julia Danielak, *Tadeusz Różewicz czyta Brunona Schulza. Materialne ślady lektury*, „Schulz/Forum” 21–22, 2023, s. 138–141.